Norskur serkunnleiki hjálpir føroyskari oljuvinnu á føtur

Sáttmálin millum norska og føroysku útbúgvingarstovnarnar bleiv undirskrivaður á Maskinmeistaraskúlanum fyrrapartin í gjár. Frá vinstu: Gordon Hofgaard frá Maskinmeistaraskúlanum, Egon Øregaard frá Tekniska Skúlanum í Havn, Svein Halle frá Stavanger Maritime Videregående Skole, Dánjal Johan Poulsen frá Føroya Sjómansskúla og Rúni Heinesen frá Tekniska Skúlanum í Klaksvík

Mynd: Kalmar Lindenskov

Stavanger Maritime Videregående Skole, sum gjøgnum norsku oljuvinnuna hevur vunnið sær drúgvar royndir, skrivaði fyrrapartin í gjár undir samstarvssáttmála við fýra føroyskar útbúgvingarstovnar, so føroyingar gjøgnum útbúgvingi kunnu fáa gagn av norsku oljuvitanini.

Hilmar Jan Hansen

Enn veit eingin við vissu at siga, um olja er ella ikki er í føroysku undirgrundini – ella rættari: Eingin hevur viljað sagt nakað við vissu um tað.

Teir, ið sita oman á hesi vitan, hava higartil verið tættir sum tunnan, tí umráðandi er jú sum kunnugt ikki at kanna sær bitan, fyrrenn hann er svølgdur.

Men ið hvussu er royna føroyingar at fyrireika seg, skuldi ein komandi føroysk oljuvinna gjørst veruleiki.

Tann týdningarmesti parturin av hesi fyrireiking er tann, ið fevnir um útbúgving, uttan útbúgvið fólk ber illa til hjá føroyingum at vera við, tá tað hendir.

Eitt stórt stig tann vegin bleiv tikið á Maskinmeistaraskúlanum í Havn fyrrapartin í gjár, tá Tekniski Skúlin í Havn, Tekniski Skúlin í Klaksvík, Føroya Sjómansskúli og Maskinmeistaraskúlin skrivaðu undir samstarvssáttmála við Stavanger Maritime Videregående Skole.

Fakligt samstarv

Sambært hesum sáttmála verður fakligt samstarv í framtíðini millum norska og føroysku útbúgvingarstovnarnar, so føroyingar á tann hátt kunnu fáa gagn og nyttu av teimum royndum, norðmenn hava á hesum øki eftir meira enn tjúgu ár í oljuvinnuni.

Næmingarnir á teimum føroysku skúlunum kunnu fara á skúlan í Stavanger fyri at taka styttri ella longri skeið. Hetta við atliti at oljuvinnuni við støði í teirra útbúgving úr Føroyum.

Sæð í einari størri heild verður eisini miðað eftir, at møguleiki verður fyri at skifta um lærarar millum skúlarnar.

– Tá oljuvinnan kom til okkara í Stavanger, hendi tað rættiliga bráðliga, og vit vóru ikki serliga fyrireikaðir. Tí leitaðu vit okkum í fyrsta umfari hjálp úr USA, fyri síðani at uppbyggja eina útbúgvingarskipan, ið hóskaði betur okkara viðurskiftum, sigur stjórin á Stavanger Maritime Videregående Skole, Svein Halle.

– Eftir at hava sæð, hvørjar umstøður tykkara útbúgvingarstovnar hava, eri eg sannførdur um, at tað fer at bera sera væl til við samstarvi okkara millum. Føroyska útbúgvingarskipanin er sera lík teirri norsku, meðan vit í Stavanger á sinni høvdu nakrar byrjunartrupulleikar, tí amerikanska útbúgvingin ikki líktist serliga nógv okkara. Við hesum samstarvinum trúgvi eg, at tit føroyingar sleppa undan fleiri av teimum trupulleikum, vit høvdu í byrjanini.

Føroyingar hava betri skotbrá

Svein Halle vísir á, at tað hevur stóran týdning, at bæði kunnleiki og førleiki eru at finna á staðnum, har oljuvinnan er. Hann heldur tað vera gott við útlendskari serfrøðingahjálp, men at tað samstundis hevur nógv at siga, at ein er førur fyri at útbúgva sítt egna fólk á staðnum.

– Vit arbeiða fyrst og fremst á trimum økjum. Sjálvandi kemur boringin fyrst og síðani framleiðslan, men umframt hetta hava vit eisini uppbygt serkunnleika til brunatrygd. Alt samalt vitan, vit í hesum samstarvinum kunnu geva tykkum, sigur norski skúlastjórin.

– Í mun til, tá okkara oljuvinna byrjaði, hava tit eitt sindur betri skotbrá, so tit eisini hava betur møguleika at vera til reiðar, tá vinnan fer í gongd. Og tá alt útbúgvingartilfarið finst á norskum, sum tit jú uttan trupulleikar skilja, sleppa tit undan at gera alt tað tilfarið umaftur, sum vit hava frammanundan. Tit kunnu arbeiða víðari við tí, sum er.

Norski skúlastjórin legði stóran dent á, at teir á Stavanger Maritime Videregående Skole síggja fram til samstarvið, sum eisini fyri teir er ein nýggj avbjóðing.

Byggja upp skeiðvirksemi í Føroyum

Síðani fyrst í 70-unum hevur norski skúlin ment serkunnleika innan ymiskt skeiðvirksemi, ið hevur við frálandavinnuna at gera, so sum skeið í boriteknikki, brunnteknikki og automatisering.

Ætlanin er so eisini, at Stavanger Maritime Videregående Skole skal hjálpa við at byggja upp eitt skeiðvirksemi í Føroyum, ið beinleiðis hevur við útbúgving í oljuvinnuni at gera.

– Sum sagt er tað altavgerandi, at serkunnleikin er á staðnum, tí har sum oljuvinnan er, mugu eisini serfrøðingar vera og útbúgvast, sigur Svein Halle.

Eitt umboð fyri hvønn av teimum fimm skúlunum, umframt eitt umboð fyri Landsskúlafyrisitingina, skal nú arbeiða víðari við beinleiðis tilrættislegging av samstarvinum.

Hetta arbeiði skal vera liðugt áðrenn juni mánað í ár, og tá skal ein ráðfesting fyriliggja yvir tær verkætlanir, sum setast skulu í gongd innan fyri samstarvið.

SAMSTARV MILLUM LÆRDAR HÁSKÚLAR. Kl. 11.00 mikudagin varð avtala undirskrivað millum Fróðskaparsetur Føroya og Høgskolen i Stavanger. Partarnir hava gjørt eina samstarvsavtalu, ið gevur føroyingum møguleika at útbúgva seg til oljuverkfrøðing í Stavanger. Eisini stendur føroyingum í boði at útbúgva seg sum »høgskoleingeniør« í Stavanger - ein útbúgving, ið tilsamans tekur 3 ár. Rektararnir báðir - Jóan Pauli Joensen á Fróðskaparsetrinum og Erik Leif Eriksen á Høgskolen i Stavanger - undirskrivaðu avtaluna

Nýggi samstarvssáttmálin størsta stigið higartil

– At vit hava fingið í lag henda samstarvssáttmálan millum norska skúlan og teir føroysku, hevur nógv at siga fyri fyrireikingar okkara til komandi oljuvinnuna, sigur Pauli Einarsson, formaður í Føroya Oljuídnaði.

Hilmar Jan Hansen

Millum teirra, ið vóru til staðar, tá fýra føroyskir útbúgvingarstovnar fyrrapartin í gjár skrivaðu undir samstarvssáttmála við Stavanger Maritime Videregående Skole, var formaðurin í Føroya Oljuídnaði, Pauli Einarsson.

Hann var týðiliga væl nøgdur við hetta nýggja samstarv, ið nú kemur í gongd innan útbúgving á oljuøkinum:

– Tað sigur seg sjálvt, at tað hevur nógv at siga, at vit fáa ein slíkan samstarvssáttmála, tí við hesum fáa vit møguleika at uppbyggja ein serkunnleika á staðnum, sigur Pauli Einarsson, formaður í Føroya Oljuídnaði

Mynd: Kalmar Lindenskov

– Tað sigur seg sjálvt, at tað hevur nógv at siga, at vit fáa ein slíkan samstarvssáttmála, tí við hesum fáa vit møguleika at uppbyggja ein serkunnleika á staðnum, sigur Pauli Einarsson, ið hevur fylgt hesum málinum allan vegin.

Samband fekst nevniliga millum partarnar í samstarvsavtaluni á heysti í fjør, tá Føroya Oljuídnaður og ALS vóru á oljumessu í Stavanger.

– Vanliga er mesta samstarv okkara á útbúgvingarøkinum við danir, men tá talan er um oljuvinnu, eru norðmenn jú so mikið framman fyri danir, at tað er náttúrligt, at vit fáa samstarv í lag tann vegin, sigur formaðurin í Føroya Oljuídnaði.

– Samstundis gevur samstarvssáttmálin okkum prógv fyri, at frálæran á føroyskum útbúgvingarstovnum er fult á hædd við tá, teir hava aðrastaðni.

Umframt at geva føroyingum góðar útbúgvingarmøguleikar, sær Pauli Einarsson eisini aðrar møguleikar í samstarvinum millum norska og føroysku skúlarnar.

– At vit nú hava fingið hetta samstarv fest á blað, er bert tað fyrsta. Við hesum hava vit sett hol á. Hetta kemur náttúrliga eisini at føra við sær uppbakking frá oljufeløgunum, ið alla tíðina fylgja við og hava áhuga fyri tí, ið fer fram í føroysku fyrireikingunum til oljuvinnuna, sigur Pauli Einarsson.

– Eitt nú ivist eg ikki í, at oljufeløgini kunnu gerast ein partur av hesum – kanska ikki minst við at láta útgerð, ið kann brúkast í undirvísingini. Hesi feløg eru jú áhugað í, at føroyingar royna at fylgja við.

Strandingar skulu venjast við film

– Tað vísir seg, sum biografar hava framgongd í Føroyum, sigur Jónsvein Hansen, sum rekur Stranda Bio. Tí fekk hann hugskotið at fáa kommununa at láta biografin upp aftur og hava fastar sýningar.

Katrin Petersen

Strandingar kunnu nú aftur ganga í biograf hvørja viku, hava teir ráð og hug. Í desembur mánaða lat Stranda Bio upp aftur. Ikki síðan mitt í 80-árunum hava regluligar sýningar verið á Strondum.

– Onkrar royndir hava verið gjørdar at opna aftur - í 1992 var opið í tveir mánaðar - men long tíðarskeið hava verið, har ongin filmur varð vístur, sigur Jónsvein Hansen, sum rekur biografin.

Hann er einsamallur um raksturin, men hevur onkran afturat sær at hjálpa við at sýna filmirnar. Kommunan eigur biografin.

– Tað hevði verið trupult at havt biografin privat - kommunan leggur út, um vit ikki fáa goldið fyri eitt nú trygging av filmum her og nú.

Filmirnir verða leigaðir frá einum felag í Danmark. Stranda Bio má bíleggja filmir einar 4-5 mánaðir áðrenn teir skulu vísast.

– Har hava vit verið eitt sindur seinir enn. Vit eru so nýliga byrjaðir, so vit hava ikki verið nokk úti um okkum.

»Action« best umtókt

Men onkrar populerar filmar hevur Jónsvein Hansen tó fingið. Nú vísir hann »Avgerðandi prógvið« við Denzel Washington, og í næstum kemur »The Long Kiss Goodnight«. Báðir filmir eru »action«-filmar - hetta slagið savnar flest fólk á Strondum.

– Tað er ymiskt, sum undirtøkan er. Til onkran film hava 300 fólk verið, onkran annan bert 50. Tað er mest ungfólk, sum koma.

Jónsvein Hansen heldur ikki, at parabolin er orsøkin til, at fólk ikki hava havt hug at koma í biograf.

– Tað er leingi, áðrenn teir nýggju filmarnir koma um parabol - eitt ár eftir, at teir hava verið í biografunum. Tað er leingi at bíða, um ein er spentur upp á onkran film. Eg haldi, at fólk bara eru ikki von við hetta - tey mugu venjast við at fara í biograf at síggja film.

Eisini barnafilmir eru viðhvørt á skránni á Strondum.

– Vit hava roynt onkran - tað gav ikki nógv, men tað koyrdi so runt. Vit ætla at hava fleiri barnafilmir. Men tað er ójavnt, hvussu stórt útboðið av teimum er.

Annars heldur Jónsven Hansen, at umstøðurnar í Stranda Bio eru góðar.

– Vit hava ein flottan sal - sera góðar stólar. Salurin er gamal, men vit hava roynt at hampa um. Eisini hava vit eitt nýtt ljóðanlegg við »surround sound«. Tá til dømis tyrlur eru á løriftinum, ljóðar tað, sum tær eru uppi yvir høvdinum á tær.

Føroyinga stóra løta á løriftinum, Barbaru-filmurin, verður eisini at síggja á Strondum, helst fyrst í oktobur. Um ein mánaða kemur »Frøken Smilla's fornemmelse for sne«, stórfilmur hjá danska leikstjóranum Bille August.